

TÜRKİYE ORTAYA GÜÇLÜ BİR EKONOMİ PROGRAMI KOYMALI

Mahalli seçimlerin üzerinden iki aya yakın zaman geçti. Seçimden sonra ana gündemin ekonomi olması ve yapısal reformlara odaklanması beklentisi şu ana kadar gerçekleşmedi. Türkiye'nin bir an önce seçim ve siyaset gündeminden çıkıp ortaya güçlü bir ekonomi programı koyması gerekiyor.

Mahalli seçimlerin üzerinden iki aya yakın zaman geçti. Seçimden sonra ana gündemin ekonomi olması ve yapısal reformlara odaklanması beklentisi şu ana kadar gerçekleşmedi. Yüksek Seçim Kurulu'nun İstanbul'daki seçimin yenilenmesine yönelik tartışmalı kararı sayesinde en az bir ay daha memleketin esas gündemi siyaset olacak gibi görünüyor.

Bunun bir sonucu olarak bankalardaki toplam mevduatın içinde dövizin payı lirayı geçiyor. Yabancı para cinsinden mevduat, Mayıs ayında toplam mevduatın yüzde 53'üne ulaşıyor. Ekonomideki belirsizlik sadece firmaların değil vatandaşın bekleyişini de olumsuz etkiliyor.

Benzer bir durum 2000'lerinde başında da yaşanmış ve yabancı para cinsinden mevduatın toplam mevduat içindeki payı yüzde 60'ı aşmıştı. Sonrasında sağlanan siyasi ve istikrar ve güçlenen iktisadi güven ortamı ile birlikte bu oran hızla azalmaya başlamış ve yüzde 30'un altına inmişti. Demek ki millet iktisadi gidişata güven duyduğu zaman portföyünde yabancı parayı değil milli parayı tercih ediyor. İktisadi gidişata duyulan güven azaldıkça da milli parayı daha az tercih ediyor.

Öte yandan bu tabloda bile bir umut olduğunu gözden kaçırmamak gerek. Bankalarda artan yabancı para cinsinden mevduat oranı, kaynakların mali sistem içinde tutulmaya devam edildiğine işaret. Yani millet geçmişte yapılabilenin yine yapılabileceğinin farkında. Aksi halde bu kaynaklar da sistem dışına çıkar ve kayıt-dışı kalırdı zaten.

Ekonomide dolarizasyonun artması bankaların da işini zorlaştırıyor. Eskiden banka bilançosunda yabancı

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU

TOBB Başkanı

Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği

(Eurochambres) Başkan Yardımcısı

İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası (ICCIA) Başkan Yardımcısı ve

Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) Yönetim Kurulu Üyesi

baskanlik@tobb.org.tr

para cinsinden mevduatın oranı arttıkça, bankalar daha fazla yabancı para cinsinden kredi verirdi. Sonra doğru bir kararla önce bireylere sonra da döviz cinsinden geliri olmayan şirketlere yabancı para cinsinden kredi açılması kısıtlandı. Ama ortaya yeni bir sorun çıktı. Bankalarda döviz kaynağı artarken lira cinsinden kaynak azaldı. Bu da kredi faizlerinin artmasına neden oldu.

Bekleme modunda kalış hem ekonominin toparlanmasını geciktiriyor, hem maliyetleri artırdığından firmalara olumsuz yansıyor. Faizler, kurlar, işsizlik ve enflasyon hep beraber yükseliyor. Bekleme halinde kalan bir ülke küresel rekabette de geri kalıyor. Millet böyle bekletilmeye devam ederse, bankalar daha az riski tercih eder, ipotek karşılığı kredi verme modelini bırakmazlar. İnovasyona ve teknolojik gelişmeye yönelik işlere para aktarmazlar.

2014 yerel seçimlerinden 2019 yerel seçimleri arasında geçen kısa sürede tam altı kere sandığı milletin önüne koyduk. Seçime ve siyasete bu kadar çok odaklanınca ekonomik tedbir almayı da haliyle ihmal ettik. Zira siyasetin gerekleri ile ekonominin gerekleri birbirine uymuyor. 2013 sonrası dünyadaki değişime ayak uyduracak ekonomi politikası tedbirlerini bir türlü alamamamızın bir nedeni de bu. Dünya parasal genişlemeden parasal daralmaya giderken, biz ortada yüksek borç stoku ile kalakaldık işte. Dış ticaret açığını ve dövizde dışarıya bağımlılığımızı azaltamadık. Tedbirde noksan eyleyen takdire bahane bulmamalı.

Özetle biz ekonomi alanında herhangi bir şey yapmadan beklemeyi tercih etsek de hiçbir şey olduğu gibi kalmıyor. Ekonomi kendiliğinden ama kontrolümüz dışında dengeleniyor. Fiyatlar kendi kendine ama istemediğimiz yönde intibak ediyor. Hayat pahalılaşıyor, iş ortamı bozuluyor, ayakta kalmak güçleşiyor. Türkiye'nin bir an önce seçim ve siyaset gündeminden çıkıp ortaya güçlü bir ekonomi programı koyması gerekiyor.